

Stockholms universitet

Institutionen för pedagogik och didaktik

Vårterminen 2019 (april-juni)

Studiehandedning

Makt och påverkansprocesser i samhälle och arbetsliv

7, 5 hp

Kursens innehåll

Kursen syftar till att ge kunskap om teorier om makt och påverkansprocesser. Olika mekanismer i form av kollektiva och individuella koder och föreställningar, som kan vara mer eller mindre synliga, påverkar våra handlingar i konkreta situationer. Vilken makt har vi att påverka dessa maktens mekanismer? En medveten påverkan i detta sammanhang förutsätter en insikt om de historiskt framvuxna strukturer som vi både kan upprätthålla och ifrågasätta. Det finns både konstruktiva och destruktiva maktrelationer som aktualiseras som processer av kontroll, formning och normalisering.

Ett sätt att närma sig frågan om makt är att använda sig av Pierre Bourdieus teoretiska perspektiv och begrepp som t ex *kapital* och *habitus* (Bourdieu 1999, Broady 1998). Grundläggande i Bourdieus teoretiska resonemang är att handlingar, tankar, uppfattningar och värderingar är ett resultat av ett möte mellan människors habitus och specifika sociala sammanhang. Med habitus avses ”system av dispositioner som tillåter människor att handla, tänka och orientera sig i den sociala världen” (Broady, 1998, s. 3). Dessa dispositioner finns inbäddade i oss som individer på ett automatiserat sätt och påverkar vår smak och vårt sätt att se, tänka och förstå omvärlden. Det habitus som uppstår under tidiga år präglar individerna, även om habitus delvis kan förändras genom deltagande i nya sammanhang, t ex utbildnings- eller arbetssammanhang. Nära förknippat med begreppet habitus är kapitalbegreppet, där Bourdieu med *symboliskt kapital* avser det som anses av värde i en viss grupp (Bourdieu, 1999).

Med genus avses den princip som ligger till grund för en social organisering och kulturell kategorisering i samhället. Denna princip använder vi människor oss av för att fördela sysslor, resurser, makt och för att kategorisera t ex yrken, färger, leksaker (Thurén, 2003, s. 11). Connell (2009) menar att genus genomsyrar alla sociala praktiker. Ett annat sätt att uttrycka sig kortfattat, och en aning förenklat, är att genus är det socialt konstruerade könet. Vad genusforskningen inledningsvis har sysslat med är att ifrågasätta och problematisera det som ansett vara naturgivet och visa på hur kön konstrueras i samhället. Feministisk poststrukturalism är en inriktning som Lenz Taguchi (2014) ansluter sig till. Den kan kortfattat beskrivas som att diskurser (Foucaults förståelse) har makt över människorna men att subjekten (individerna) också ”skriver in sig” i vissa diskurser som anses åtråvärda. Annorlunda uttryckt så ”görs” vi och gör oss till kvinnor och män. Målet är att upplösa kategorierna manligt och kvinnligt, som ofta ses som varandras motsats.

Under senare år har ett alltför ensidigt fokus på kön ifrågasatts och inom forskningen har fler kategorier lyfts fram, t ex klass, etnicitet, handikapp och sexualitet. För att förstå ett fenomen som diskriminering går det kanske inte att nöja sig med att konstatera att individen är en kvinna, utan andra faktorer kan vara minst lika betydelsefulla. Detta brukar betecknas som intersektionalitet, dvs. att beakta skärningspunkten mellan olika kategorier av betydelse.

Ett mer traditionellt maktperspektiv är hur statens styrning, nedtecknade i lagar och styrdokument, påverkar lokala praktiker inom arbetsliv och utbildning. Samtidigt finns en mängd studier som påvisat att beslut på *formuleringsarenan* inte alltid får genomslag på *realiseringsarenan*, t ex inom utbildningsväsendet. Här kan en förklaring, av flera möjliga, vara olikheter i tolkning av styrdokumentet samt starka, kulturella traditioner.

Genom att perspektiv och begrepp i kursen relateras till praktiker och egna erfarenheter i till exempel yrkesliv och skolverksamhet syftar kursen till att ge fördjupade insikter om hur makt tar sig olika uttryck i såväl samhället i stort som i vardagliga situationer.

Kursen behandlar bl. a:

- Bourdieus praxeologiska teori
- Genus
- Intersektionalitet
- Tolkning av styrdokument

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- analysera praktiska verksamheters organisation och struktur ur ett samhälleligt maktperspektiv
- analysera hur maktprocesser påverkar individers val och handlingar
- analysera förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan

Kursens upplägg

Kursen genomförs som distansstudier på halvfart. Distansformen på kursen betyder att undervisningen är koncentrerad och förlagd till två campusträffar. Det går också att läsa kursen helt på distans. Vid sammankomsterna behandlas kursens centrala teman genom föreläsningar, seminarier, och diskussioner. Mellan sammankomsterna sker självstudier individuellt eller i grupp, med inläsning av kurslitteratur, skriftliga examinationsuppgifter och diskussioner på Mondo. Mondo fungerar även i denna kurs som ett virtuellt klassrum, ett slutet rum för de studenter som har tillhörighet till kursen.

Kursansvarig lärare är Eva Eliasson eva.eliasson@edu.su.se

Vill du komma i kontakt med kursadministratör så maila till avancerad@edu.su.se

Momentöversikt och schema

DAG	DATUM	TID	SAL	INNEHÅLL
To	4 april	13-17	2503	Seminarium 1. Du ska ha läst kap 1 och 2 i Alvesson & Due Billing (2011). Skriv ner tre frågor/reflektioner som du har/gör och ta med dig dem till seminariet. Du ska också ha lyssnat på Ulf Olssons föreläsning om styrningsprocesser före seminariet (se länk under Filsamling). Du ska också ha sett ”The danger of a single story” (länk på Mondo under Filsamling).
	8-15 april			Mondodiskussion 1 – Lenz Taguchi
Ti	30 april			Inlämning av exuppgift 1
On	8 maj	14-17	2419	Seminarium 2. Du ska ha läst Bourdieu (1999, s. 7-48) och ha med dig boken till seminariet. Markera några meningar/något stycke som du vill diskutera/vill förstå bättre. Du ska också ha läst Huppatz (2012, s.3-49 samt valfritt kapitel, 5-8). Genomgång av deltagarnas idéer inför examinationsuppgift 2.
	13–20 maj			Mondodiskussion 2 – Ambjörnsson & Gruber
Må	3 juni			Inlämning av exuppgift 2

Förberedelser inför seminarium 1

Du ska ha läst kap 1 och 2 i Alvesson & Due Billing (2011). Skriv ner tre frågor/reflektioner som du har/gör och ta med dig dem till seminariet. Du ska också ha lyssnat på Ulf Olssons föreläsning om styrningsprocesser före seminariet (se länk under Filsamling) samt sett ”The danger of a single story”.

Förberedelser inför seminarium 2

Du ska ha läst Bourdieu (1999, s. 7-48) och ha med dig boken till seminariet, liksom Huppatz (2012, s. 3-49 samt valfri case study (välj mellan kap 5, 6, 7 eller 8).

Mondo - litteraturdiskussion 1

Lenz Taguchi, Hillevi (2014). *In på bara benet. En introduktion till feministisk poststrukturalism och subjektivitetsteori*. Malmö: Gleerups (Det går också bra att använda den tidigare upplagan från 2004.)

Lyft fram något i boken som du vill diskutera. Det kan vara något som du tyckte var bra skrivet, något som var svårt att förstå, något som ”öppnade” dina ögon och gjorde att du

såg på något fenomen på ett nytt sätt, något som irriterade dig och som du inte höll med om etc.

Alla gör var sitt inlägg utifrån boken och deltar också i den efterföljande diskussionen. Här ska du som gruppmedlem gå in under varje tråd i din grupp (förutsatt att tråden läggs in under den utsatta tiden) och bidra till diskussionen. Du som skapat tråden har också ett ansvar att ibland knyta tillbaka till dem som svarar på ditt inlägg för att diskussionen ska fortlöpa och utvecklas.

Mondodiskussionen äger rum *mellan 8 och 15 april*. Ditt inlägg läggs in *senast 11 april*. Om du är aktiv i diskussionen och följer instruktionerna och visar att du kan knyta till Lenz Taguchis text blir du godkänd på uppgiften.

Mondo - litteraturdiskussion 2

Ambjörnsson, Fanny. (2008) *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer. Unga och sociala strukturer*. Avhandling. Stockholm: Ordfront

Gruber, Sabine (2008). *När skolan gör skillnad. Skola, etnicitet och institutionell praktik*. Stockholm: Liber.

Mondodiskussionen äger rum *mellan 13 och 20 maj*. Diskussionsfrågor i anknytning till böckerna läggs ut senast 10 maj under Filsamling. Varje gruppmedlem väljer att lyfta en av frågorna (ej samma fråga, så först till kvarn...) och starta ett resonemang i anslutning till frågan som de andra utvecklar vidare med diskussionsinlägg. Alla gruppmedlemmar bidrar med inlägg under varje tråd. Frågorna kan vara fler än gruppmedlemmar och alla frågor behöver då inte lyftas upp. Tråden startas *senast 15 maj*.

Om du är aktiv i diskussionen och följer instruktionerna och visar att du kan anknyta till författarnas resonemang blir du godkänd på uppgiften.

Examinationsuppgifter

Uppgift 1 – individuell skriftlig uppgift om statlig styrning

- analysera förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan

Uppgiften bedöms utifrån betygsskalan A-F. Betyget i denna uppgift väger inte lika tungt som betyget i uppgift 2.

På Skolverkets (www.skolverket.se) och regeringens hemsida (www.regeringen.se) kan du hitta exempel på statlig styrning. Är du verksam inom ett vårdyrke kan dokument från Socialstyrelsen (www.socialstyrelsen.se) vara intressanta att granska. Det finns också många andra styrdokument som kan granskas. Välj något som intresserar dig och analysera styrningen. Vad vill man? Hur vill man uppnå det/hur styr man? Det kan t ex vara genom lagstiftning, genom ekonomiska satsningar på ett visst område och genom opinionsbildning. Närgranska gärna texten eller delar av texten, t ex vilka formuleringar används, vad signalerar dessa formuleringar, finns något som återkommer i texten, finns underliggande budskap etc. Fundera över hur styrningen kan

relateras till tongivande diskurser i vår tid med stöd i kurslitteraturen. Resonera också om hur den statliga styrningen inom ditt valda område påverkar de lokala verksamheterna/ arbetsplatserna i det konkreta arbetet. Anknyt gärna till egna erfarenheter. Ta gärna upp hur den statliga styrningen kan relateras till lokala dokument, t ex skolplaner och verksamhetsplaner. Du måste ha med referenser till Lindblad & Lundahl (2015). Inledningsvis presenterar du ett syfte med texten, dvs. skriver fram vad det är du ska undersöka i texten.

Skriv en text som omfattar ca 3 - 4 sidor, (exklusive försättsblad och referenslista), textstorlek Times New Roman 12, enkelt radavstånd. *I referenserna ska du ange sidhänvisningar, även om det inte är direkta citat.* Lägg ut uppgiften på Mondo under Uppgifter och rubriken Uppgift 1 *senast 30 april.*

Uppgift 2 - individuell skriftlig uppgift om maktprocesser

- analysera praktiska verksamheters organisation och struktur ur ett samhällsligt maktperspektiv
- analysera hur maktprocesser påverkar individers val och handlingar

Uppgiften bedöms utifrån betygsskalan A-F. Betyget i denna uppgift väger tyngre än betyget i uppgift 1.

I uppgiften ska du synliggöra att du uppfyller de förväntade studieresultaten. Ett förslag på hur du kan lägga upp texten är att du utgår från en verksamhet som du känner till, eller är intresserad av. Det kan vara en konkret arbetsplats eller en institution i samhället. Institution beskrivs på detta sätt i Nationalencyklopedin:

”... inom samhällsvetenskapen benämning på de normer och regler som strukturerar mänskligt handlande till bestående eller återkommande beteendemönster. Institution är alltså närmast liktydigt med etablerad konvention. **Institutioner** kan vara formellt reglerade i lagen, som t.ex. skolan, men också utgöras av informella sedvänjor, vanor och traditioner. Erkända sociala **institutioner** är familjen, staten, marknaden, sjukvården, idrotten, vetenskapen, konsten, vissa helgdagar.”

Fundera över hur den valda verksamheten, institutionen eller en del av en institution är organiserad och strukturerad med hjälp av kursens teoretiska perspektiv och begrepp. Resonera om och analysera även hur individernas ageranden påverkas av verksamhetens/institutionens organisation och struktur, liksom hur individerna kan utöva påverkan på institutionerna. Egna erfarenheter kan i den här uppgiften ses som en slags empiri, dvs. en utgångspunkt för analys och diskussion, utifrån syftet att kunna göra kopplingar mellan praktiska erfarenheter och teorier/teoretiska begrepp. Det är mycket viktigt att du inledningsvis presenterar ett syfte med texten, dvs. skriver fram vad det är du ska undersöka i texten.

För att bli godkänd måste du använda dig av **minst nio** av de obligatoriska referenserna men använd gärna fler. Skriv en text som omfattar ca 6-8 sidor, (exklusive försättsblad och referenslista), textstorlek Times New Roman 12, enkelt radavstånd. *I referenserna ska du ange sidhänvisningar, även om det inte är direkta citat.* Lägg in din text under Uppgifter på Mondo, Uppgift 2, *senast 3 juni.*

Distansstudenter – obligatoriska uppgifter

Du som väljer att läsa hela eller delar av kursen på distans kan välja mellan att göra uppgifterna nedan enskilt eller i par/grupp med andra kursdeltagare.

Du som inte deltar i Seminarium 1:

Utifrån kap 1 och 2 i Alvesson och Due Billing (2011) ska du skriva ner tre frågor/reflektioner. Om du väljer att arbeta enskilt resonerar du sedan utifrån dina frågor (ca 2 sidor). Väljer ni att göra uppgiften tillsammans så tar ni med er era frågor och diskuterar dessa med varandra via Skype, Messenger, telefon, högtalartelefon etc. Skriv sedan en gemensam sammanfattning av er diskussion, gärna i punktform (ca 1 sida). Den enskilda eller gemensamma texten skickas till eva.eliasson@edu.su.se senast 10 april.

Du ska också lyssna på Ulf Olssons föreläsning samt ”The danger of a single story”. Om du väljer att arbeta enskilt så skriver du utifrån föreläsningarna en enskild redogörelse av det du fann mest intressant. Knyt till egna tankar och erfarenheter (ca 2 s). Väljer ni att göra uppgiften tillsammans så tar ni med er era reflektioner och funderingar och diskuterar dessa med varandra via Skype, Messenger, telefon, högtalartelefon etc. Skriv sedan en gemensam sammanfattning av er diskussion, gärna i punktform (ca 1 sida). Den enskilda eller gemensamma texten skickas till eva.eliasson@edu.su.se senast 10 april.

Hör av er till mig om ni vill göra uppgifterna i grupp så kan jag förmedla kontaktuppgifter till de studenter som vill arbeta på distans eller varit frånvarande vid seminariet av någon annan anledning.

Du som inte deltar i Seminarium 2:

Uppgiften görs utifrån en närläsning av Bourdieu (1999, s. 7-48). Om du väljer att arbeta enskilt lyfter du fram specifika meningar/stycken och resonerar om hur de kan tolkas och förstås. Relatera Bourdieus begrepp *habitus* och *symboliskt/kulturellt kapital* till det utdrag ur Ambjörnssons (2011) bok ”Mitt förnamn är Ronny. Berättelsen om en klassresa” som finns på Mondo under Filsamling. Du ska också beskriva det kapitel du valt att läsa i Huppertz och resonera om detta. Skriv ca 3 sidor.

Väljer ni att göra uppgiften tillsammans så tar ni med er era reflektioner och funderingar utifrån Bourdieu (1999), Ronny Ambjörnsson (2011) och Huppertz (2012) och diskuterar dessa med varandra via Skype, Messenger, telefon, högtalartelefon etc. Skriv sedan en gemensam sammanfattning av er diskussion, gärna i punktform (ca 1 – 2 sidor).

Den enskilda eller gemensamma texten skickas till eva.eliasson@edu.su.se senast 14 maj.

Plagiat

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, s.k. självplagiat.

Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Plagiat kan även anses vara fallet om Du använder andras text så att Du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter Du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor och disciplinnämnden!

Examinations- och bedömningskriterier uppgift 1

	Studenten visar på förmåga att:
A	... kunna analysera styrdokument samt förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan på ett utmärkt sätt. Texten präglas av fördjupad analys, problematisering, självständiga resonemang samt utmärkta kopplingar till kurslitteraturen. Texten skall vara väldisponerad, med tydliga och välskrivna referenser och med språkbehandling som utmärks av klarhet.
B	... kunna analysera styrdokument samt förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan på ett mycket bra sätt. Texten präglas av mycket god analys samt nyanserade och självständiga resonemang samt mycket bra kopplingar till litteraturen. Texten skall vara väldisponerad, med tydliga och välskrivna referenser och med språkbehandling som utmärks av klarhet.

C	... kunna analysera styrdokument samt förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan på ett bra sätt. Texten innehåller goda analyser, resonemang med inslag av självständighet och bra anknytningar till kurslitteraturen. Texten skall ha god disposition, tydliga referenser och en bra språkbehandling.
D	... kunna analysera styrdokument samt förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan på ett tillfredsställande sätt. Texten innehåller analys, egna resonemang samt anknytningar till kurslitteraturen. Texten skall ha tillfredsställande disposition, formalia utan större brister och ett godtagbart språk.
E	... kunna analysera styrdokument samt förhållandet mellan styrdokument och den praktiska arenan på ett tillräckligt bra sätt. Texten innehåller analys, egna resonemang samt anknytningar till kurslitteraturen. Texten skall ha tillfredsställande disposition, formalia utan större brister och ett godtagbart språk.
Fx	Texten behöver kompletteras. Tänkbara brister kan vara något av följande: Alltför få anknytningar till kurslitteraturen. Språkanvändning och/eller disposition gör att delar av texten är svår att förstå. Referenser är felaktiga/saknas.
F	Texten är otillräcklig. Tänkbara brister kan vara något/några av följande: Alltför få anknytningar till kurslitteraturen. Ej trovärdiga analyser. Egna reflektioner saknas. Framställningen ligger alltför nära författarens/författarnas. Språkanvändning och/eller disposition gör texten svår att förstå. Referenser är felaktiga/saknas.

Examinations- och bedömningskriterier uppgift 2

Studenten visar på förmåga att:

A: ... metodiskt och systematiskt analysera och diskutera samhälleliga maktrelationer och maktprocesser utifrån kursens teoretiska perspektiv med utmärkt litteraturförankring. Beskrivningar av perspektiv och begrepp kännetecknas av klarhet och bearbetning. Utöver detta präglas texten av fördjupade analyser, hög grad av självständighet samt en genomgående nyanserad och problematiserande argumentation. Texten skall vara väldisponerad, med tydliga och välskrivna referenser och med språkbehandling som utmärks av klarhet.

B: ... metodiskt och systematiskt analysera och diskutera samhälleliga maktrelationer och maktprocesser utifrån kursens teoretiska perspektiv med mycket god litteraturförankring. Beskrivningar av perspektiv och begrepp kännetecknas av klarhet och bearbetning. Utöver detta präglas texten av välgjorda analyser, hög grad av självständighet och nyanserad argumentation. Texten skall vara väldisponerad, med tydliga och välskrivna referenser och med språkbehandling som utmärks av klarhet.

C: ... metodiskt analysera och diskutera samhälleliga maktrelationer och maktprocesser utifrån kursens teoretiska perspektiv med god litteraturförankring.

<p>Beskrivningar av perspektiv och begrepp kännetecknas av klarhet och bearbetning. Utöver detta präglas texten av viss självständighet, tydlighet och logisk argumentation. Texten skall vara väldisponerad, med tydliga referenser och med språkbehandling som utmärks av klarhet.</p>
<p>D: ...tydligt analysera och diskutera samhällsliga maktrelationer och maktprocesser utifrån kursens teoretiska perspektiv med god litteraturförankring. Därutöver krävs att texten har en röd tråd, tydliga referenser och ett godtagbart språk.</p>
<p>E: ... adekvat analysera och diskutera samhällsliga maktrelationer och maktprocesser utifrån kursens teoretiska perspektiv med kopplingar till litteraturen. Därutöver krävs att texten har en läsbar struktur, formalia utan större brister och ett godtagbart språk.</p>
<p>F x: Texten behöver kompletteras. Alltför få anknytningar till kurslitteraturen. Språkanvändning och/eller disposition gör att delar av texten är svår att förstå. Referenser är felaktiga/saknas.</p>
<p>F: Texten är helt otillräcklig. Tänkbara brister kan vara något av följande: Du utelämnar något av de centrala perspektiven och hänvisar inte till de obligatoriska titlarna. Beskrivningen av perspektiven är inte korrekt. Din framställning ligger alltför nära författarens/författarnas. Analyserna där du knyter samman fenomen med teoretiska perspektiv saknas eller är inte trovärdiga. Din språkanvändning och/eller din disposition gör texten svår att förstå. Referenser är felaktiga.</p>

Kurslitteratur

Acker, Joan. (2009). From glass ceiling to inequality regimes. In *Sociologie du travail* 51, 199-217. (Finns tillgänglig på nätet via www.su.se/biblioteket och inloggning)

Alvesson, Mats & Due Billing, Yvonne. (2011). *Kön och organisation*. Lund: Studentlitteratur (Kap 1-5, kap 9-10) KOLLA.

Ambjörnsson, Fanny. (2008). *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer. Unga och sociala strukturer*. Avhandling. Stockholm: Ordfront.

Ambjörnsson, Ronny. (2011). *Mitt förnamn är Ronny. Berättelsen om en klassresa*. Stockholm: Atlas (Utdrag på Mondo, Filsamling, ca 5 s)

Bourdieu, Pierre. (1999). Praktiskt förnuft. Göteborg: Daidalos. (s 7-48).

Broady, Donald. (2000). Kapitalbegreppet som utbildningssociologiskt verktyg. I Bjerg, J. (red). *Pedagogik. En grundbok*. Stockholm: Liber. Också tillgänglig på: www.skeptron.uu.se/broad/sec/ske-15.pdf (15 s.)

Connell, R W. (2006). *Glass Ceilings or Gendered Institutions? Mapping the gender Regimes of Public Sector Worksites*. Essays on Equity, Gender and Diversity. (Finns tillgänglig på nätet via www.su.se/biblioteket och inloggning)

Fornäs, Johan. (2005). Röster som gjorde skillnad. Korsande identifikationer i folkhemmets populärkultur. I *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 2-3, 57-68. (Finns som pdf-fil under Filsamling på Mondo)

Gytz Olesen, Soren. (2004). *Pedagogik i ett sociologiskt perspektiv*. Gytz Olesen, Soren & Moller Pedersen, Peter (red) Lund: Studentlitteratur (s 141-169). (Finns även i nyare upplaga)

Gruber, Sabine. (2008). *När skolan gör skillnad. Skola, etnicitet och institutionell praktik*. Stockholm: Liber.

Huppatz, Kate. (2012). *Gender Capital at Work. Intersections of femininity, masculinity and occupation*. Basingstoke, Palgrave Macmillan (pp 3-49, valfritt kap 5-8) (Finns som e-bok på nätet via inloggning på www.su.se/biblioteket).

Lenz Taguchi, Hillevi. (2014). *In på bara benet. En introduktion till feministisk poststrukturalism och subjektivitetsteori*. Malmö: Gleerups

Lindblad, Sverker & Lundblad, Lisbeth. (red.) (2015). *Utbildning – makt och politik*. Lund: Studentlitteratur. (Kap 2, 6, 8, 9)

Santoro, Ninetta. (2009). *Teaching in culturally diverse contexts: what knowledge about "self" and "others" do teachers need?* Journal of Education for Teaching, Vol. 35, no 1, 33-45.

Dessutom tillkommer olika typer av styrdokument utifrån eget val